

Подопригора А. О.,
магістрант ПВНЗ «Київського
університету культури», м. Київ

ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ АКТОРА В СУЧАСНІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ОСВІТІ

Метою освітнього процесу у творчому навчальному закладі є підготовка фахівців до художньо-творчої, культурно-просвітницької, виконавської та організаційно-управлінської діяльності, що вимагає сформованості готовності до професійного спілкування в різноманітних сферах фахової реалізації. У Стандарті вищої освіти України для спеціальності «Сценічне мистецтво» освітнього рівня «бакалавр» рік в описі предметної області вказується: «Сфера сценічного мистецтва – унікальна та універсальна модель пізнання світу, людської комунікації».

Синтетична природа сценічного мистецтва робить його мультікультурним та міждисциплінарним явищем. У сценічному дійстві використовуються виражальні засоби всіх основних видів мистецтва. Театр - мистецтво колективне, що потребує злагоджених дій та порозуміння різних творчих особистостей» [3, с. 3].

Розвиток сучасного українського суспільства в напрямку інтеграції до Європейського культурного простору гостро потребує талановитих та конкурентоспроможних майстрів у галузі мистецтва, а саме, акторів театру і кіно з високим рівнем фахової освіти. Державний стандарт вищої освіти України (Галузь знань 02 Культура і мистецтво, Спеціальність 026 Сценічне мистецтво) подає перелік компетентностей, якими має володіти фахівець сценічного мистецтва. Серед них:

- здатність до оперування специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, звуковими, акторсько-виконавськими та ін.);
- здатність до вибору відповідних творчому задуму засобів мистецького (сценічного) висловлювання [3, с. 4].

Тому актуальним завданням вітчизняної науки на сучасному етапі є виявлення й осмислення специфіки процесу підготовки фахівців у галузі театрального мистецтва, ретельний аналіз і відбір надбань минулих років та пошук і впровадження інноваційних сучасних методик та технологій, на основі яких стає можливим пошук оптимальних шляхів подальшого розвитку вітчизняної мистецької освіти.

Сьогодні потрібно створити національну акторську школу як відповідь на сучасні виклики і питання актуальної ситуації, що склалася в українському мистецтві і мистецькій освіті, у світових суспільних процесах. Домінантою має бути сила особистості майбутнього актора.

Проблеми творчого виховання актора ґрунтовно розглядалися в працях, перш за все, теоретика та практика театральної справи К. Станіславського [4].

Надалі питання виховання акторської майстерності піднімалися на початку ХХІ ст. в контексті загальної професійної підготовки, зокрема [1; 2, 3].

Слід підкреслити, що видатні митці українського театру внесли свій значний внесок у формування та розвиток школи акторської майстерності і нині ми маємо певний фундамент режисерської та педагогічної теоретичної думки. Однією з головних праць є книга-звернення «До молодих режисерів» видатного українського актора, режисера й театрального діяча П. Саксаганського.

Значний пласт педагогічно-виховних настанов для майбутніх фахівців українського театрального мистецтва містить літературна спадщина Л. Курбаса, М. Крушельницького, Г. Юри, І. Карпенка-Карого.

На характер творчого виховання актора на сучасному етапі впливає декілька факторів, цей характер зумовлюється, зокрема, особливостями та потребами як державних так і альтернативних, незалежних, експериментальних театрів, студій, ВНЗ, а іноді цей характер залежить від певних творчих особистостей.

Але слід наголосити на тому, що порівняно з теоретичним осмисленням специфіки російської та білоруської театральних шкіл та сучасним методичним доробком педагогів спеціалізованих російських ВНЗ, надбання українського теоретичного, методичного і практичного доробку є ще незначним і потребує вітчизняних наукових розвідок та висвітлення.

Необхідно відзначити, якщо ще на межі ХХ– ХХІ ст. специфіка фахової освіти в театральній галузі України та Росії була майже ідентичною, що зумовлювало доречність застосування в педагогічній практиці теоретично-методичного доробку митців обох країн, проте, сучасні глобалістичні тенденції в сфері української освіти породжують певні специфічні проблеми та відмінності. Зокрема, поки що у вітчизняній педагогіці не порушуються питання про особливості впливу на виховання митця - актора чи режисера - таких нововведень, як кредитно-модульна система, скорочення аудиторних годин для дисциплін спеціалізації тощо.

З іншого боку, змін у педагогічно-виховному процесі вимагає й творча молодь, котра прагне до сміливого експерименту, креативного пошуку, вносить нове в театральне мистецтво.

Дослідники історії та теорії театру, усвідомлюючи роль і місце в театральній культурі педагога-режисера, розуміють, яке багатство педагогічних думок ще лишається незайманим, усвідомлюючи роль і місце в театральній культурі педагога-режисера, розуміють, яке багатство педагогічних думок ще лишається нерозкритими та недопрацьованими.

Все це дозволяє зробити висновок про те, що в сучасних умовах подальший розвиток теоретичної думки щодо специфіки професійного виховання актора в українських ВНЗ та ролі педагога-майстра в цьому процесі необхідно спрямувати в контексті побудови сучасної, передової, науково обґрунтованої театральної школи на базі традицій української театральної культури. Підґрунтям такої школи повинна бути не тільки теорія, а й безпосередня творча практика.

Сучасна система навчання професійного актора є наслідком пошуків, експериментів, теоретичних та емпіричних досліджень протягом останніх 30 років. Частково, фрагментарно за цією системою навчались сотні людей, які згодом, в справі свого життя зайняли лідируючі позиції. Багато з них залишились в мистецтві і створили власні сучасні театральні осередки, заснували міжнародні фестивалі. Або працюють біля мистецтва як аналітики, дослідники в якості критика, театрознавця, кінознавця. Всіх цих людей об'єднує те, що вони не схожі один на одного, що вони обрали свій шлях, свій стиль, своє обличчя релевантне своїм особистісним переконанням. Вони із вдячністю визнають, що їхню особистісну творчу потенцію в молодому віці спровокувала система акторського виховання.

Головною метою є створення і розвиток принципово нової, сучасної вітчизняної акторської школи. Школи у всіх можливих розуміннях цього слова: від початкової акторської освіти, в якій головне – це власна творча особистість людини, до ґрунтовної світоглядної концепції. Крім того, під наявністю школи розуміється як ознака якості підготовки фахівця в акторській професії.

В цьому контексті обов'язковим є уважне вивчення досвіду таких універсальних, тобто справжніх педагогів-режисерів минулого, як В. Шекспір, Мольєр, В. Немирович-Данченко, К. Станіславський, М. Кропивницький, І. Карпенко-Карий. Адже відомо, що, очолюючи театри як художники, вони не цуралися виховної та педагогічної діяльності, досконало знали й тримали в своїх руках, поряд з творчими, й інші, необхідні для функціонування театального колективу справи.

Список використаних джерел:

1. Гладишева А. Слово в театрі – 2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: kulturamovu.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine22-20.pdf
2. Стадніченко Т. Формування навичок сценічного мовлення у майбутніх акторів // Вісник Запорізького національного університету № 1, 2010. Серія Педагогічні науки. С. 92–96. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: web.znu.edu.ua/herald/issues/2010/Ped-1.../092-96.pdf
3. Стандарт вищої освіти України. Галузь знань 02 Культура і мистецтво, спеціальність 026 Сценічне мистецтво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: mon.gov.ua/.../Освіта/standart/.../026-sczenichne-mistecztvo...
4. Станіславський К. С. Зібрання творів: У 9 т. М.: Мистецтво, 1988. Т. 1. Моє життя в мистецтві [Електронний ресурс]. –]. – Режим доступу: teatr-lib.ru/Library/Staniislavsky/My_life // Комент. І. Н. Соловйової. – 622 с.